

Nasjonalt geodataråd – oppsummering

Møte nr. 2 - tirsdag 2. oktober 2024 – kl. 09:00 – 11:30

Møtet fant sted digitalt på Teams

[Agenda](#) for møtet.

(Presentasjonene fra møtet finner du ved å klikke på saksnummeret.)

Velkommen og [oppsummering](#) fra møtet 2. mai

Arne Bjørn ønsket velkommen og oppsummerte kort om mandat og konklusjoner fra rådets forrige møte. 14 av 16 rådsmedlemmer hadde anledning til å møte denne gang. Venke Moe og Torfinn Sørensen hadde meldt forfall. Se gjennomgående [presentasjon](#) for møtet.

Sak 6/2024 - Status – satsingsforslag for styrking av geografisk infrastruktur v/Knut Bjørgaas

Knut Bjørgaas ga en kort status for prosessen med satsingsforslaget – som er blitt introdusert tidligere. Ingen signaler foreligger om hvordan dette eventuelt blir fulgt opp i statsbudsjettet for 2025. Kommer tilbake til saken i neste møte. (I etterkant er dette blitt avklart og det er sendt en egen oppdatering til geodatarådets medlemmer).

[Sak 9/2024 - Anbefalinger og råd om ny nasjonal geodatastrategi](#)

v/Arne Bjørn Mildal og Laila Løvhøiden (KDD)

Arne Bjørn Mildal orienterte om bestillingen fra KDD – se eget [brev fra KDD](#). Laila Løvhøiden fra KDD innledet om bakgrunnen for bestillingen, forholdet til ny digitaliseringsstrategi og ønsket fra KDD om å få råd – se [presentasjon](#). Nasjonalt geodataråd har frist ut året med å komme med sin anbefaling – det vil si at ferdigstilling kan skje etter 20. november.

Introduksjon til funn i [Midtveisevaluering](#) og Samfunnsøkonomisk analyse v/Menon Economics

Kartverket har i samråd med KDD og geodatarådets leder engasjert Menon Economics for å fasilitere en begrenset prosess for en arbeidsgruppe som skal jobbe med saken.

Menon Economics innledet med å presentere noen av deres hovedfunn fra tidligere prosesser i forbindelse med Midtveisevaluering av nåværende nasjonal geodatastrategi og den samfunnsøkonomiske analysen for satsingsforslaget for styrking av geografisk infrastruktur – se [presentasjon](#)

Innspill:

Geodatarådet kom med mange nyttige innspill og refleksjoner i møtet, som er forsøkt oppsummert her:

- Omfang av en eventuell ny geodatastrategi og begrepsbruk er gjennomgående utfordringer nevnt av flere. Vi må ha en lik oppfatning av hva vi snakker om. Eksempelvis knyttet til skillet mellom grunnleggende data og sektordata. Hvor går skillet mellom geodatastrategien og det som dekkes av de ulike sektorstrategiene?

- Hva med forvaltningsmessig forskning og geodata som kommer ut av slikt arbeid? Er forhold knyttet til norske biland en del av strategien?
- Hvordan sikre forankring mot digitaliseringsstrategien? Grensen mellom data og geodata - hvordan passe geodata inn i det store bildet og eventuelt behov for å avgrense? Digitaliseringsstrategien har noen knagger som kan understøttes av en eventuell geodatastrategi.
- Geografisk Infrastruktur (GI) er et tydelig og gjennomgående begrep, men vi har ulik forståelse og definisjon av hva som omfattes. Det blir viktig å påpeke hva det er og eventuelt ikke er.
- I det videre arbeidet blir det viktig å peke tydelig på de behovene i samfunnet en strategi skal levere på. Strategien skal være sektorovergripende og dekke behov i de ulike forvaltningsnivåene – der bruken av geodata kan være forankret i ulike lovverk og reguleringer.
- Flere understreker at Geovekst har vært et svært vellykket samarbeid for kostnadseffektiv kartlegging, vedlikehold, standardisering og kompetansebygging. Vi må satse videre på geodatasamarbeidene og passe på at det blir godt ivare tatt i det videre arbeidet.
- Produksjon av grunnleggende kjernedata (basis geodata) vil endre seg i tiden som kommer. Vi må omtale hvordan vi kan utnytte ny teknologi til produksjon og nye metoder for å utnytte grunndata.
- Dataene som produserer i de ulike sektorene deles i dag gjennom Geonorge som portal, det er kanskje veldig 2023 (dvs. litt avleggs). Måten man deler sektorenes data med hverandre vil endre seg i framtiden. Vi må vurdere hvilke krav som da må stilles til en framtidig infrastruktur. Kan vi sikre bedre flyt gjennom Offentlig Privat Samarbeid (OPS) og ulike mekanismer mellom forvaltningsnivåene? Hele området er i en transformasjon – delvis drevet av KI.
- Ny strategi må sikre at vi bygger opp under andre strategier som eksempelvis digitaliseringsstrategien. Verden går raskere og vi må sikre en kjerne med aktive og tydeligere prioriteringer.
- Uten midler og finansiering av fellesløsninger blir det vanskelig. Sektorene har sine prioriterte områder.
- Vi må sikre mer dynamisk oppdatering av geodata. Ting går raskere – vi trenger god kontroll på de dataene som vi bygger blant annet KI over.
- Vi har så langt lyktes med standardisering og oppnådd samfunnsøkonomisk gevinst basert på gode fellesløsninger. En ny strategi må bygge på en kjerne av geodata som fundamentet som bidrar inn mot sektorene. Fellesløsningene bør være det som knytter oss sammen og gjør det mulig å bygge tjenester rundt dataene.
- Vi bør samle oss om en ikke altfor omfattende strategi, som løfter fram tydelige prioriteringer. Hva er mest viktig å dele og hvordan?
- EU sin digitaliseringspolitikk må legges til grunn. Vi må ha kunnskap om forordninger og direktiver som kommer fra EU, hvordan utnytte dette på best mulig måte. Framgikk ikke av Menon sitt innlegg.
- Geodatastrategi – handler om å ta valg. Definere hvilke data som det er viktigst at vi bygger GI for å dele, unngå ønskeliste over data som skal inngå, unngå luftslott.
- Hvordan følge opp en strategi? Handlingsplan og veikart under digitaliseringsstrategien? - må kobles tett på.
- Vi bør se på hva vi kan oppnå med å videreføre en del av de eksisterende tiltakene i dagens handlingsplan til geodatastrategien.
Vi bør unngå duplisering og vurdere hva som er konkret nytt?
Viktig å ha et grunnlag for å prioritere noe i neste fase. Kan vi gjøre mer ut av det som allerede er i gang? Hva skal en ny strategi tilføre?
- Mangler vi en felles situasjonsforståelse? Hvordan holde en slik strategi relevant? Det tar tid å få en strategi forankret på tvers av sektorer.
E-helse jobbet mye med scenarier, mange aktører skal tekkes – faren er da at det blir for overordnet. Erfaringen fra E-helse er at en godt forankret strategi, den brukes av hele sektoren og er et godt grunnlag for prioriteringer. Det har stor nytte.

Strategien blir da et grunnlag for satsing, aktørene i sektoren er enige, forankring på ledernivå er krevende arbeid – men inspirerende.

Forslag til oppfølging:

Nasjonalt geodataråd støtter det opplegget som er beskrevet for den videre prosessen. Det etableres en arbeidsgruppe som kommer med et forslag til anbefaling - som drøftes på møtet 20. november.

Menon Economics bidrar og fasiliterer prosessen i arbeidsgruppen i samarbeid med sekretariatet.

Det ble spilt inn flere mulige deltakere i arbeidsgruppen – som følges opp av sekretariatet.

Sak 10/2024 - NOU 2024: 14 - Med lov skal data deles

Ny lovgivning om viderebruk av offentlige data

Hvordan påvirkes deling av geodata v/Johnny Welle og Knut K. Bjørgaas

Johnny Welle har deltatt i viderebruksutvalget. Han innledet om lovgivning i Europa og mulig betydning for geodatarådets ansvarsområde.

Viderebruksutvalget har jobbet med å foreslå en mer helhetlig regulering av viderebruk av offentlig informasjon (data). Utvalget har tatt utgangspunkt i offentleglova med forskrift, åpne data-direktivet, rettsakten om datasett med høy verdi og dataforvaltningsforordningen. Åpne data-direktivet er en omarbeiding av det tidligere viderebruksdirektivet (PSI-direktivet).

Utvalget anbefaler blant annet at det opprettes et nasjonalt prioriteringsråd sammensatt av representanter fra offentlig, privat og frivillig sektor, som kan gi råd til nasjonale myndigheter og til regjeringen i spørsmål om hvilke nasjonale datasett utover det som følger av EUs krav som skal tilgjengeliggjøres for viderebruk.

Knut Bjørgaas orientert om hvordan Geovekst-forum har arbeidet med tre spørsmål knyttet til Open Data Directive (ODD) og High Value Datasett (HVD):

1. Faller de mest detaljerte geodataene inn under HVD?
2. Hvis nei på spørsmålet over: Faller de mest detaljerte geodataene likevel inn under ODD, og hvordan påvirker det muligheten til å ta betalt for dataene?
3. Kan enkelte data, som faller under ODD og/eller HVD, allikevel unntas åpenhet med hjemmel i nasjonal sikkerhetslovgivning?

Se vedlagte [notat](#).

Spørsmål/innspill:

- Det har blitt jobbet godt med å sikre videre samarbeid om de mest detaljerte geodataene, viktig å sikre at vi fortsatt kan ha minst like gode data som er oppdatert og tilgjengelig framover.
- Etablering og vedlikehold av et nytt homogent datasett i målestokk 1:5000 (Topografisk grunndatabase) vil dekke forordningens krav, og sikre et videreført Geovekst-samarbeid knyttet til de mest detaljerte dataene.
- I forbindelse med høringen blir det viktig å ikke snuble i hverandres bein. Viktig å kunne samkjøre høringsuttalelser – er tatt opp i Geovekst-forum.
- Det virker som om brukerperspektiv, skjermingshensyn og graden av modenhet er god i diskusjonene så langt. Det jobbes godt og systematisk.
- Hensyn til sikkerhet og deling kan skyves inn i Dataforvaltningsforordningen (DGA). Behov for å avklare skillelinjene mellom skjermede data, og åpne og gratis data.

- Utfordringen – ref. perspektivmeldingen og offentlig pengebruk – er at å samle, forvalte og dele data kommer til å koste mer blant annet på grunn av større datamengder. Det er behov for mer bærekraftige modeller og her bør geodatarådet følge opp. Alt skal ikke være gratis. Eksempelvis kan treningsdata være gratis i en oppstart og senere følge prinsippet «pay as you go». Vi må vurdere muligheter for betalings data fra en offentlig sektor som skal spare. Norge har allerede delt mye – vi må også se dette i en nordisk kontekst. Hva gjør de andre nordiske landene?
- Hvordan tilbakeføre verdi til de som deler data. Privat næringsliv som kan dele industridata, kvier seg for å dele data, siden tilrettelegging for deling krever tid og ressurser. Næringslivet må oppleve å få noe tilbake. Dette er en relevant problemstilling å vurdere innenfor deling av geodata?
- Reduserte inntekter for kommunal sektor kan bli krevende. Bør adresseres i mulig geodatastrategi. Datamengdene er store – må få en tilbakeføring av verdi til kommunene.

Forslag til oppfølging:

Nasjonalt geodataråd setter pris på at Geovekst-forum følger opp saken med bred involvering innenfor bransjen. Geodatarådet imøteser et forslag til høringsuttalelse fra Geovekst-forum som kan drøftes videre på møtet 20. november.

Sak 11/2024 - Hav og kyst som tema for geodatarådet **Behov for samarbeid om kartlegging og utvikling av kunnskapsgrunnlag v/Elise Bakke og Frode Skjævestad (Kystverket)**

Frode Skjævestad innledet om behovet for kunnskapsgrunnlag som skal kunne bidra til bærekraftig forvaltning av kyst- og havområder. Det er en kamp om arealene for blant annet å kunne legge til rette for ressursforvaltning, næringsvirksomhet og sikker transport. Det er viktig å legge til rette for at både offentlige og private aktører har tilgang til oppdatert og nøyaktig informasjon. Dette krever et omfattende samarbeid mellom ulike sektorer.

Frode presenterte deretter ulike eksisterende samarbeidsfora om marine og maritime data. Se eget notat.

Til slutt er spørsmålet for videre diskusjon i geodatarådet - trenger vi flere samarbeidsfora eller om de vi allerede har er tilstrekkelig og eventuelt kan tilpasses nye behov knyttet felles kunnskapsgrunnlag?

Spørsmål/innspill:

- Gjennomgående holdning at vi har de foraene vi trenger. Vi bør kunne gjenbruke og styrke de vi har – sikre at de får de mandatene de trenger.
- Viktig at alle relevante etater er til stede i de fora vi har for å sikre helhetlig tenkning. Dette gjelder ikke minst rundt datadeling utover det enkelte fora/program sitt mandat.
- Med hensyn til sikkerhet- og forsvarsinteresser må undervannsdata, eksempelvis kritisk infrastruktur som rørledninger og kabler, ivaretas på en god måte.
- Også «beroligende» at det ikke er så lett å få tak i data. Beredskapssektoren - søk og redning - har mange gode arenaer, utnytt de foraene vi har på en egnet måte, få inn sikkerhetshensyn i diskusjonen
- Dette er et viktig tema for Kartverket og det er konstatert at kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig i dag - hvordan få det bedre? Mye kartlegging må til, men det må også bygges digital målarkitektur for deling av data på dette området.

- Arealregnskap er aktuelt, også under vann, hvor kommunene trenger tilsvarende informasjon som på landsiden. Hvordan få trykk på kartleggingsaktiviteter? Satsingen på marine grunnkart har ikke fått tilslutning - behovssiden og nyttesiden må melde seg på i innsalget. Dette er krevende å fremme for Kartverket alene som etat under KDD.
- Bare 30% av kysten er kartlagt godt nok. Er en Geovekst tilnærming til sjøs mulig? Et mer systematisk kartleggingsarbeid langs kysten og felles målarkitektur må være et viktig tema videre.
- Det må investeres i IT-løsninger og vi må unngå kopieringsregimer, ref. Havforskningsinstituttet (HI), Forsvaret mfl. Sikre systematisk kartlegging og utvikle god deling for bedre kunnskapsgrunnlag etter «en-gang»-prinsippet. Vurdere mulige framstøt inn mot privat næringsliv og offshore.
- Ang foregående sak om geodatastrategi bør vi ha som mål å likestille land- og sjøbaserte utfordringer knyttet til kunnskapsgrunnlag og bruk. Vi må utnytte de mulighetene som ligger der. Vi må prioritere de maritime interessene inn i diskusjonen.
- Synlighet er en viktig utfordring for å nå ut med betydningen av geodata. Vi sliter med synlighet. Kyst og land har en felles kommunikasjonsutfordring med å få finansiering og plass der hvor beslutningene fattes. Sentralt å få fram verdi og viktighet, kommunisere verdiskapningen som gode geodata bidrar til innen beredskap, som grunnlag for å ta gode beslutninger mm.

Forslag til oppfølging:

Nasjonalt geodataråd har med dette satt hav og kyst på agendaen og vil sørge for at dette blir tatt med i det videre rådets arbeid og i en eventuelt ny geodatastrategi. Tilbakemeldingene tyder på at det er behov for betydelig bedre beslutningsgrunnlag i kystområdene, som igjen vil kunne understøtte behovet for investeringer i kartlegging. Dagens samarbeidsarenaer bør utnyttes, sette dette på dagsorden og ivareta tverrgående forankring av nødvendig samarbeid mellom de aktuelle aktørene.

Sak 12/2024 - Forberedelser for møtet med statsråden 20. november v/Arne Bjørn Mildal

Arne Bjørn orienterte om kjøreplanen for møtet med statsråden, som vil finne sted i KDD etter lunsj 20. november. Det er satt av 30 minutter til møtet som da skal dekke en innledende sekvens, noen presentasjoner og tid til spørsmål. Geodatarådets medlemmer kom med innspill til aktuelle tema:

- Betydningen av fellesløsningene og verdien av geodata for samfunnet. Formidle den tverrsektorielle verdien av geodata og at mye av verdiskapningen realiseres i andre sektorer - i tillegg til betydningen under KDD sine ansvarsområder.
- Fellesløsningenes betydning som grunnlag for å ta gode beslutninger. Distriktene og kommunene er helt sentrale, og staten skal tilby tjenester som gjør det mulig for kommunene å ta gode beslutninger.
- Politisk betydning innenfor viktige samfunnsområder og argumenter som kan bidra til en politisk etterspørsel etter en geodatastrategi. Bevisstgjøring av at sektorene og forvaltningsnivåene kan styre mot et felles, geografisk målbilde og bidra til å realisere gevinster fra digitalisering.

- Geodata og betydning for lokalt og regionalt forvaltningsnivå – ref. midtveis evalueringen. Framheve KDD sin rolle overfor kommuner og fylker for å fremme bedre datasamarbeid og understøtte plan- og bygningslovens oppgaver.
- Det har stor verdi at andre aktører påpeker betydningen av en styrket geografisk infrastruktur, slippe til kommunal sektor for støttende uttalelser og belyse mulighetene for privat sektor.
- Ta høyde for dynamikken i forhold til hvordan det sektorielle styringssettet fungerer.
- Se innspill i møtet med statsråden i forhold til utfall av statsbudsjettet og henge tilbakemeldingene på det.

Forslag til oppfølging:

Nasjonalt geodataråd setter stor pris på å få anledning til å møte statsråden og er enige om å velge noen få representanter som får fremføre et budskap rundt noen få tema. Det nedsettes en liten arbeidsgruppe som avklarer regi og tematikk. Hildegunn, Tristan og Knut kommer sammen og foreslår et opplegg for dette møtet.

Sak 13/2024 - Eventuelt**Neste heldagsmøte vil finne sted i Oslo 20. november.**

Aktuelle tema:

- Følge opp høringsuttalelse til [NOU 2024](#):14 «Med lov skal data deles», med frist 9. desember. Sikre samordning med høringsuttalelse fra Geovekst og avklare eventuelt felles posisjon.
- KI - hvordan jobbes det inn mot Forskningsrådets [KI-utlysning](#) (KI-milliarden)? Hvilke muligheter ser vi framover innenfor analyse og formidling? Muligheter for å løfte denne tematikken og informere om hvilke relevante initiativer som pågår?

Arne Bjørn oppfordrer til å komme med forslag om muligheter for å legge møter i 2025 til parter utenfor Oslo.

Samhandlingsområde for Nasjonalt geodataråd finner du på:

[Nasjonalt geodataråd](#) | [Generelt](#) | [Microsoft Teams](#)